

ACC. N:R M 6406:1-12.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Anna Minntrömp.
Härad: Uppvidinge. Adress: Värnarske.
Socken: Bäckerå. Berättat av: Uron-Hanna.
Uppteckningsår: 1940. Född år i Bäckerå.

Innehåll:

Uron-Hanna.

Arbete i Tyskland

Trimmare

Hundturkarna

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 196406:1.

Landskap: Småland Upptecknat av: Sture Råus Trön.
 Härad: Uppvidinge Adress: Värmdalshe.
 Socken: Hålesjö Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kron - Hanna.

För bara några årtionden sedan fanns det ännu i min hembygd i Hålesjö församling en och annan backstuga, där någon gammal fattig gubbe eller gumma bodde. Nu äro dessa stugor rena och deras invånare döda. Endast några rester av stenfoten och skorstenen ligga kvar och visa, att där förr levat människor.

Kron - Hannas stuga var en sådan liten backstuga. Den var smälad och hade lämmar för fönstren och träbänk. Inne fanns det endast ett rum, och detta var inte stort. Här fanns en öppen spis, som upplagen betydande

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146406:2.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Sture Sjöström.
Härad: Uppvidinge. Adress: Värenseles.
Socken: Västerby Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV2.

del av rummet. Ett bord stod vid ena gämbel
och en säng vid den andra väggen. Tillsammans
med ett par stolar utgjorde detta hela möble-
manglet. Här levde Kron-Hanna under många
år ända till sin död 1918.

Kron-Hanna var född i en annan liten
backstuga, där det ofta, liksom i alla back-
stugar, var många barn att måtta men ont
om mat.

År 1868 blev ett svårt missväder här
i Småland. Inget regn föll under hela somma-
ren, och solen brände bort den uppväxta
grödan. Detta orsakade, att hungernöden
stod för dörren i flera fattiga hem. De reste

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6406:3.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Älme Bärntröm.
Härad: Uppvidinge. Adress: V. Årendalers.
Socken: Hälsjö. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV3.

många av byggens ungdomar till Amerika, andra
resten till Tyskland, där de hört att det skulle
finnas arbete och bröd. Bland dem, som från
 dessa trakter, for till Tyskland, varo Miss
i Sandvick och Kron-Hanna. De talade sedan
ofta om de underliga äventyr, som de hade
upplevat där. Kron-Hannas vistelse i Tyskland
blev emellertid inte långvarig, men den blev
rik på händelser. Hon berättade bl. a. följande:

"När jag kommit över till Tyskland,
så blev jag befälad att gå till ett anvisat
ställe. Jag gick dit, och en herr tog emot
mig och jag fick gå upp för många trappor,
som hade fina, röa mattor. Till sist kom

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6406:4.

Landskap: Småland Upptecknat av: Vilhelm Bäckström
Härad: Uppvidinge Adress: Värnarens.
Socken: Västergår Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

vi till en slår, och på den knackade den som följde mig och sedan gick han. En herre i vit skjorta och med "glasöjen" på näsan öppnade och sa' att jag skulle stiga in. Jag gick in, och där satt många andra herrar i vita skjortor och med "glasöjen" på näsorna. Rummet hade stora fönster, och på väggarna hängde gubbar avritade. Jag hittade mig omkring och tyckte, att det verkade miss-
fänt, men jag sa' ingenting, men när den ene gubben sa' att jag skulle bli av mig, så ble jag rädd och ruckade på stolen, och det var med knapp näck jag lyckades komma ut. I de så va färdiga frimurarna, som jag

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6406:5Landskap: SmålandUpptecknat av: Sten RöntrömHärad: UpplandsAdress: VärenarekeSocken: Wästerås

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

hade kommit till, för inga veta människor
gär väll i skogen mitt på den eller ber ett
ensamt funtimmer till av sig, och sen
hängde det ju porträtt på väggarna, och då
ha ju primorna, för att de ska kunna se
då på den, som förräder deras hemligheter.

Sen kom jag så långt söderut, så jag
såg hundturkarna, och då är ett hälsigt
folk då. De är hälsiga hunda och hälsiga
människa, och de äter bristet folk. Jag var
om dagarna och gick om nästerna för hund-
turkarna hade spräat upp mig. En dag såg
jag gänget under en vägg, och då gick
jag höra att de kom och en så att här

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6406:6.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Åke Bäckström.
Härad: Uppmältings. Adress: Värmdarene.
Socken: Västerby. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV6.

luktan drivet blev. Jag tråkade ihop och gånge
mig och var så lytt jag kunde, och de lyha-
des inte upptäcka mig, utan jag kom undan
dram. Sen föränte jag komma tillbaka till
Sverige, så fort jag kunde."

Hurunda Kron- Hanna verkligen rym-
de från den anmärkta lärareunderrättningen
och frivilligt begav sig tillbaka till Sverige,
eller om hon blev hemskickad ändå, vet jag
inte. Men när hon varit hemma en tid
fick hon ett barn, som sedan blev bortskick-
erat. De drinnor, som skulle ha barn finge
visst inte stanna i Tyskland.

Sedan var Kron- Hanna under många

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6406:7.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Stine Bärnström.
Härad: Uppvidinge. Adress: Värnars församling.
Socken: Västervik. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV7.

är ute och tjänade "pis". På ett ställe, brukade han berätta, hade de en flicka, som var mycket glad åt att vara ute om nätterna och träffa pojkar. Han såg annars om nätterna i köket i samma säng som Kron. Hanna, och bonden visste att han gärna ville vara ute, så han hade förbjudit henne, och kom ibland och såg efter om han var inne. Enkelvis hittade han på ett knep och gjorde en stor dörra och la den jämte Kron. Hanna. En natt, när flickan var ute, kom hennes far ut för att se efter, om han var inne. Det var halv mörkt, så han såg inte så noga, men såg i alla fall att de var två i sängen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6406:8.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Sture Bäckström
 Härad: Uppvidinge. Adress: Värenseke.
 Socken: Västerby Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

och så för sig själv: "Ja, i natt är hon då
 inne slähan." Kron-Hanna så att det var
 mycket svårt för henne att stå inne på skallen,
 för det var ju bara slähan, som låg i sängen.

När Kron-Hanna blev äldre, slutade
 hon upp med att tjäna "pis", och flyttade in
 i den jämt beskrivna lilla stugan. Hon för-
 sörgde sig med att gå borka på tejl hos bönder-
 na, och för sitt arbete fick hon ^{lite} betalt
 och dess lite mat med sig hem. Blev hon utan
 mat, så gick hon ut i byn till något ställe och
 fick där något med sig hem. De bönderna
 haft något slags storkalas, brukade de jottiga
 bli bjudna dit på efterkalas och då skulle de

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6406:9.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Åke Rönnerberg
 Härad: Uppvidinge. Adress: Värmdö.
 Socken: Värmdö. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV9

ha varit "fjerråkanes" laurik med alla sorters mat. Det de inte orkade äta upp, fick de taga med sig hem. Emellan tid blev seden ändrad, och de fattiga fick ta för sig själva, som de ville. Dessa tyckte Kron-Hanna inte om, för alla ville de bli "kurade" av bondmarorna, och inga ville ta för sig något, så de fick gå hem nästan lika hungriga, som de varit, när de gått dit.

Om höstarna var Kron-Hanna hos bönderna och "skäcke här" och plackade potatis, men de fick lov att arbeta sig för att tjäna Kron-Hanna samma dag, som de hade en annan kvinna, som hette ~~Kron-Hanna~~ Anna-Lavisa, hos sig. Dessa två ville också vara för varandra, när de plackade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M 6406:10.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Åke Bäckström
Härad: Uppvidinge. Adress: Värmdö.
Socken: Västergår. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV10.

potatis, och då brukade de bli osams och gräla
och plackade upp potatisen illa. Bäst var det
att inte ha mer än en av dem i sänder, och låta
hemma hållas med att vara lite för de andra.

När Nisse Buss var i bke och kinnade,
brukade han ha hos Krou. Hanna, och då tiggde
han alltid lite pengar av Nisse. "Nisse, nu vill
ja' ha 50 öre om dåj", brukade han säga. "Ja, ska'
du ha' då te, Hanna tulla", sa' Nisse. Då han hade
fikt en stund, brukade Nisse alltid ta' upp sin
småbantz-pung och ge henne det han begärde.
Krou. Hannas pojke, som ibland brukade komma
och hålla på henne, tyckte inte om att Nisse
Buss bodde hos henne. En sänting kom han dit

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 146406:11.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Stenbjörn Östberg
 Härad: Uppvidinge. Adress: Värnars församling
 Socken: Bäckeryd. Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11

och förmånat Uron-Hanna, men han ville inte
 höra på honom. Sedan reste han till Värnars
 och har sedan aldrig sports till.

Även Miss i Sandvick brukade ibland so-
 hos Uron-Hanna. En dag vintern dag kom han vägen
 förbi och tänkte gå in och hälsa på henne. Han
 slog länge på "fartedörren", men han kom inte
 och öppnade. Han tyckte han hörde något svagt
 ljud och tillsammans med några andra togo
 de in ett fjös och klättrade in. Då höll
 Uron-Hanna på med att stå i sitt inre rum.
 Bara en kort stund efter var hon död.

Vid tillfälle 1918 begravs hon. Den
 svarta kistan var endast prydd med några blommor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M6406:12.

Landskap: Småland. Upptecknat av: Thure Skärström.
Härad: Uppmältinge. Adress: Värmdöskö.
Socken: Bladesjö. Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV12.

av lingonris. Under sitt liv hade han varit osams
med en gammal person och ofta sagt, att när
han dog ville han inte ens bli begravd bredvid
honon på kyrkogården. Nu jagade emellan tid
ödet det så, att han dog ungefär samtidigt
med Uron. Hanna, och båda fingo sina gravar
bredvid varandra.

När Uron. Hannas grav fylldes igen,
skottades den jämn med marken, och nu är
det väl inte många, som vet var hon vilar.
Hennes liv var fyllt av fästighet, uthållighet
och arbeta för andra människor, men hennes
lön därför blev ringa.

Skriv endast på denna sida!